

Fra sygeplejerske til gedeavler

Gitte Sørensen har valgt at satse på noget af det hun mest holder af, dyr og iværksætteri

Når man flytter til en lille ø, kan skæbnen opføre sig helt uforudsigeligt

I 2002 flyttede Gitte Sørensen til Avernakø for at ville ø-livet og tiltræde en ledig stilling som øens sygeplejerske. Og det gik fint. Oven i købet mødte hun Erling på øen, som hun nu deler livet med. Men med tiden fik Gitte lyst til at skifte spor og fratræde jobbet som ø-sygeplejerske. Hele livet har hun holdt af dyr og været omgivet af dem. Og når nu trangen til et sporskifte trængte sig på, så var det et oplagt valg at satse på dyrehold, og i Gittes tilfælde var det geder, der blev skæbnen.

Stigende interesse for gedekød

Gedekød er i dag en sjælden spise på de danske spiseborde, hvor det ellers i

mange andre lande betragtes som delikatess. Men interessen fra de danske forbrugere er stigende, for når lysten til noget anderledes melder sig, så er gedekød et oplagt valg. Og Gitte kan afsætte alt, hvad hun producerer. Og hun sælger det i sin gårdbutik på Avernakø, på Rosenbæk Gårdmarked i Odense, og via web og telefon. Gitte aftager bukkekid fra gedemælksproducenten Boltinggård, som i sagens natur ikke har brug for bukke, og sammen med sine 50 moderdyr forventer hun at komme op på at slagte 150 geder årligt. Alt af geden bliver udnyttet i Gittes hænder. F.eks. huer, vanter, strikkegarn og sutsko af gededkind, hvor hun stolt samarbejder med en af Danmarks fremmeste buntmagere, der ellers kun arbejder for pelsfirmaet Birger Christensen, og horn bliver bl.a. til smykker og knapper.

Pakketure og catering med ged i fokus

Som noget nyt arrangerer Gitte i samarbejde med andre aktive øboere fra Avernakø guidede ture, hvor der også indgår måltider baseret på ged samt lam og kvæg fra Ulla og Flemming Christensen på Avernakø, der også satser på kvalitetskød. Så udover, at selskaber får en oplevelse af det sydfynske ø-samfund, så får de også en kulinarisk oplevelse baseret på lokale kvalitetsprodukter. Og på samme måde, så leverer Gitte også gerne menuer baseret på ø-produkter til selskaber på såvel Avernakø som fastland. Og som det nyeste, så er Gitte også leveringsdygtig i kaniner, der slagtes på et fynsk vildtslagteri. Hvis man vil læse mere om Gittes forretning, så find hendes link på www.avernak.dk

Claus Jensen

Skuffelse over finansloven

Kommentar af
Henry Larsen

Ø-støtteloven er nu på vej til sit 25 års jubilæum. Det er en ordning, som gennem årene har fået megen ros fra alle sider. Den er blevet fremhævet, som et enestående eksempel på, hvordan man med relativt få midler har kunnet gøre en forskel. Næmlig den forskel, at de 27 øsamfund, som et embedsmandsudvalg i 1970 dømte til undergang, stadig fungerer. Denne danske model for visionær ø-politik er ofte blevet fremhævet, også i andre europæiske ø-nationer. Og nogle har i større eller mindre grad kopieret den. Derfor er det ufatteligt, og der savnes enhver fornuftig begrundelse, at den ved finanslovsforliget blev beskåret og omlagt.

Det der konkret er sket er, at støtten til landdistrikter (25 mio. kr.) og ø-støtten (6 mio. kr.) lægges sammen, og beskæres med 10 mio. kr. Administrationen flyttes til Velfærdsministeriet. Hvor meget småøerne skal beskæres og hvordan det fremover skal administreres, ved vi intet om, men begge dele er vi yderst skeptiske overfor.

Lidt om ø-støtten de første 25 år

Det var daværende Miljøminister Chr. Christensen, som foranledigede, at Folketinget vedtog Lov om støtte til de små ø-samfund i 1984. Loven, som kom under Miljøministeriet, indeholdt 4 elementer:

- Driftsstøtte til færger.
- Investeringsstøtte til bygning af nye færger.
- Støtte til drift af ø-sammenslutningens sekretariat.
- Støtte til projekter på småøerne (Herefter kaldet ø-støtte)

Øboere med en god hukommelse vil sikkert indvende, at driftsstøtten til ø-færgerne allerede kom i 1976. Det er rigtigt, men det var først i 1984, den blev til lov. Drift og investeringsstøtte til færger gik siden til Indenrigsministeriet (nu Velfærdsministeriet), mens de to andre ordninger indtil nu har ligget i Miljøministeriet.

Administrationen af ø-støtten lå først i Planstyrelsen. Da den blev nedlagt, kom den under Skov- og Naturstyrelsen i København. For ca. 10 år siden blev den flyttet til Skov- og Naturstyrelsen på Fyn. Puljen til ø-støtte var fra starten på 1,2 mio. årligt. Afhængig af politisk velvilje, eller det modsatte, har den siden været både beskåret og forhøjet. Sidste år var den på 4,6 mio. kr. til projekter og 1,1 til drift af sekretariatet. Støtten har været givet som tilskud eller som lån. Lånene er rentefri, og de er afdragsfri i de første 3 år. Afdragene fra lånene føres tilbage til puljen. Disse afdrag beløb sig i år til godt 1,5 mio. kr. Der har altså været ca. 6 mio. kr. til projekter og aktiviteter på øerne i 2008.

Der har været tre ansøgningsrunder om året. Ansøgningerne blev behandlet i et udvalg hvor Skov- og Naturstyrelsen var repræsenteret ved Søren Strandgaard (formand) og Ann Merete Mortensen (sagsbehandler). Fra ø-sammenslutningen har sekretariatsleder Claus Jensen, næstformand Dorthe Winther og undertegnede deltaget. I tilfælde af uenighed om en ansøgning, (det skete sjældent, med det er dog forekommet) var det Skov- og Naturstyrelsen, der traf afgørelsen. I de senere år er der indkommet ca. 100 ansøgninger årligt.

Vi har ikke haft et fast regelsæt ud fra, hvilket ansøgningerne blev bedømt. Og det har været et rigtigt princip. Det mest præcise vi kan sige er, at ideen/projektet skulle være til gavn for øen, og det skulle virke sandsynligt, at det kunne gennemføres. Det er typisk sådan, at projekter til fælles gavn er blevet støttet med tilskud. Det kan f.eks. være forsamlingshuse, butiksforeninger eller kulturelle aktiviteter. Ved de mere erhvervsorienterede ansøgninger f. eks. etablering eller forbedring af selvstændig virksomhed, er støtten i de fleste tilfælde ydet som lån. Muligheden for at støtte traditionelt landbrug og fiskeri ophørte for nogle år siden. Det skyldes EU-konkurrenceregler, som muligvis er velbegrundede i den store sammenhæng. Men i forhold til erhvervene på småøerne er det helt ved siden af. Vore bønder og fiskere udgør bestemt ikke en konkurrencetrussel for deres kolleger på fastlandet. Det er en ærgerlig regel, for netop disse to erhverv har vi gennem årene kunnet hjælpe med lån til fornuftige projekter.

Ansøgningerne har gennem årene udviklet sig meget. I de første år fyldte de som regel højst en halv side. Det har

sandelig udviklet sig. Det er tydeligt, at flere enten har været på kursus i fundraising, eller også har fået konsulentbistand. Nu får vi ofte ansøgninger, som fylder en mindre roman. I nogle tilfælde et særdeles velunderbygget projekt, som ser fornuftigt og gennemførligt ud. Men, i modsætning til tidligere, dukker der også ansøgninger op, som er udelukkende varm luft. Man imponeres over, at nogen er i stand til at skrive så mange ord om ingenting.

Og så tilbage til nutiden

Lige så snart Claus Jensen havde læst finansloven og opdaget besparelsen reagerede vi ved at henvende os til ø-kontaktudvalget, Finansministeren og Velfærdsministeren. For vi blev både ærgerlige og forundrede. Hvorfor skulle man absolut lave om på noget der fungerede godt? Vi savner en fornuftig begrundelse. F.eks. kunne man have foretaget en evaluering af, hvad ø-støtten har betydet for samfundene på småøerne.

På vores møde med ø-kontaktudvalget den 25. november fik vi deres støtte og et enigt udvalg har efterfølgende skrevet til de to ministre og opfordret til at ø-støtten ikke beskæres, samt at ø-sammenslutningen fortsat bliver taget med på råd. Vi venter spændt.

Trusler mod færgerne

I det snart forgangne år har en del af småfærgerne haft svært ved at få økonomien til at hænge sammen. Det skyldes, at de udgifter færgerne har til indkøb af materiel og til dokning, stiger mere end den procentvise stats tilskud til færgedrift fremskrives med. Oveni kom så den høje pris på brændstof. Derfor har nogle øer oplevet en voldsom stigning i taksterne og/eller en nedskæring i servicen. Der er sparet nogle afgang, og der sejles langsommere for at spare brændstof. Selvom prisen på brændstof nu er faldet, er flere færgerier alligevel så hårdt trængt økonomisk, at nogle øer kan imødesee yderligere serviceforringelser. Og så begynder det at blive kritisk. Der er grænser for hvor mange ture der kan skæres væk. Der er grænser for, hvor langsomt man kan sejle. Vi er ved smertegrænsen! Det kan øsamfundene ikke leve med! Det er starten på en dødsspiral! Vi har gennem det sidste år gjort opmærksom på dette problem overfor relevante folketingsmedlemmer og ministre. Vi ved også, at nogle folketingsmedlemmer har talt vores sag. Derfor

håbede vi på, at der blev afsat flere penge til færgedrift på finansloven, men sådan gik det ikke.

I 1976 indførte man driftsstøtten til færgerne til de små øer. Man fandt et beløb der dækkede behovet. Det var dengang vi havde en finansminister der sagde, at Danmark var på vej ud over afgrunden. Sidste år mente vores finansminister vores økonomi var så god, at vi på sigt kunne købe hele verden. Men nu er der ikke råd til, at færgestøtten kan følge med den almindelige prisudvikling! Man kan undre sig.

Nye færger

Det har også vist sig, som vi forudsagde, at omlægningen af investeringsstøtten til nye færger var en dårlig ide. Før kommunalreformen var det sådan, at en kommune der skulle bygge ny færge kunne få støtte. Reglerne er lidt indviklede at forklare. Det er også underordnet. Det fungerede. Det gør det ikke mere. Og nu er øboerne på Lyø, Avernakø og Hjarnø, hvor der er stort behov for en ny færge, blevet gidsler. Jeg kan kun gentage mig selv. Hvorfor skulle man absolut ændre en ordning der fungerede godt? Der er nogle regnedrenge i ministerierne, der kunne have brugt deres tid mere fornuftigt. Det fornuftigste og simpleste er selvfølgelig at erkende fejltagelsen og gå tilbage til det gamle system. Der er bare det helt uoverstigelige problem, at det kræver nogen sluger en kamel!

Ja, det var ikke lige sådan en leder, jeg har lyst til at slutte året med, og jeg lægger bestemt ikke op til, at vi skal tabe humøret. Vi, der er naturforvaltere af de smukke ø-perler på Danmarkskortet, har så meget godt at kæmpe for, og det bliver vi ved med!

*

Hus på Orø til salg

Helårsbolig på 147 kvm. på Orø i Holbæk Fjord sælges. Huset ligger til vandet på en 4.200 kvm. stor grund, kun 5 minutters gang til færgen. Huset er flot vedligeholdt. Pris: 2.950.000 kr.

Interesserede kan henvende sig på **59 47 00 14**

Debat

Projektmidler og den ny finanslov

Sammenslutningen af Danske Småøer har efter seneste finanslovsforlig over nettet orienteret om mulige ændringer i puljemidler til småø-formål.

Samtidig med at Sammenslutningen af Danske Småøer arbejder for, at midlerne fortsat afsættes til ø-udvikling, så bør vi som ø-sammenslutning foreslå, at de relevante forvaltningsmyndigheder gennemfører en detaljeret evaluering af projektmidler bevilget til ø-projekter gennem de seneste 4-5 år. Det vil give Sammenslutningen af Danske Småøer og politikerne syn for sagen med hensyn til:

- Sammenhæng mellem effekt og indsats og småøernes særlige kendetegn, målgrupper osv.
- Indsigt i de tidsperspektiver som effekten skal/bør måles over for at være så nogenlunde retvisende og upåvirket af andre initiativer.
- Sammenhænge mellem forskellige udviklingsinitiativer.

Sammenslutningen af Danske Småøer vil med en sådan evaluering stå med mulig-

heden for at fremme initiativer, som konkret fører til ø-udvikling og sikrer, at politikerne ser nytten af indsatsen.

Det vil samtidig give småøerne bedre „kort på hånden“ i kommende forhandlinger om overlevelse og ø-udvikling.

Jan Bendix, Venø

Bliv støttemedlem af Sammenslutningen af Danske Småøer

Interesserer du dig for de danske øer? Så tegn et støttemedlemskab og modtag Ø-Posten på din adresse. Det koster blot 150,- kr. om året.

Kontakt sekretariatet på sekretariatet@danske-smaaer.dk, hvis det har interesse!

DEN SEJLENDE MALER

Fra maj og hele sommeren sejler Den Sejlede Maler igen til din ø. Jeg tilbyder udførelse af bygningsmalerarbejde – inde og ude – nyt og gammelt. Er vant med mange forskellige opgaver som sommerhuse, private boliger, børnehaver, skoler, præstegårde, plejehjem osv. Økonomisk fordelagtigt for dig – ingen udgift til færgeoverfart og overnatning. Tag kontakt til Malermester Henrik Sørensen i god tid på 40 55 67 44.

Makker søges – tjek opslagstavlen på www.danske-smaaer.dk

Malermester Henrik Sørensen er medlem af Danske Malermestres Garantiordning

„Alt andet er vand ved siden af“

I løbet af sine 9 gode år som ø-købmand på Tunø lagde Hanne Tromborg Thaysen mærke til, hvor mange spørgsmål der kom i købmandsbutikken, som havde noget at gøre med turistinformation. Da Hanne besluttede sig for at prøve noget nyt rent erhvervsmæssigt - og hun samtidig ønskede fortsat at bo på Tunø - lå det lige for at forsøge sig med noget, der kunne tilfredsstille spørgetrangen hos turisterne. Med sin baggrund inden for butiksledelse og en HD i markedsføring ved Hanne, at man skal give kunderne dét, de vil have. Så skal forretningen nok komme til at køre.

Hanne startede op med 7 guidede ture det første år, de blev hurtigt boo-

En guidet tur på Tunø starter med dejlig morgenmad allerede på færgen, serveret af færgekiosken.

ket og allerede det andet år, 2008, blev det til over 60 guidede ture på Tunø i samarbejde med Tunøfærgen og Odder

Turistbureau. Sæsonen er ved at være forbi og Hanne har gjort op at der i denne sæson har været små 1300 mennesker med på hendes ture.

Om vinteren driver hun en lille tillægsforretning, idet hun gennem Småøernes Erhvervsudviklingscenter tilbyder skræddersyede kurser og konsulentbistand til andre danske småøer med henblik på, at de kan udvikle deres egne guidede ture.

Læs mere om Hannes pakketure på www.tuno-avis.dk.

Anne Moloney,

Småøernes Erhvervsudviklingscenter

Unge danske øboere deltog europæisk Ø-ungdomsseminar

Den europæiske ø- sammenslutning ESIN afholdt sit årsmøde i Finland i år. Dette fandt sted på øen Kasnäs, tre timers kørsel og sejlads fra Helsinki lufthavn. Parallelt med dette årsmøde var der mulighed for at deltage i det europæiske ø-ungdomsseminar. Bestyrelsen i „Sammenslutningen af Danske Småøer“ havde vedtaget at sende to unge øboere af sted for at repræsentere de danske småøer. Jeg var så heldig at få chancen for at deltage, trods at jeg kun lige sneg mig ind under maksimum-aldersgrænsen for betegnelsen „ung øbo“. Mads fra Venø på 19 år var den anden danske deltager.

I alt 6 lande var repræsenteret: Italien, Frankrig, Irland, Finland, Sverige og Danmark.

Dog var Danmark, Irland og Finland alle repræsenteret med to unge. Vi arbejdede bl.a. på nogle ideer til projekter for unge, på tværs af de europæiske øer.

Unge øboere fra seks lande udvekslede ideer som kan være til gavn for øerne

Dette fremlagde vi for ESINs medlemmer og forhåbentlig får vi arbejdet ideerne videre ud i livet. Der er allerede på nuvæ-

rende tidspunkt oprettet en vennegruppe på chatsiden „Facebook“ for unge øboere. På den måde kan unge øboere i hele verden snakke sammen over internettet.

Alt i alt var det fem spændende dage, hvor jeg mødte mange interessante mennesker og kulturer. Jeg fik indsigt i forskellige levemåder på andre europæiske småøer. Noget som fik mig til at udvikle ideer til livet på egen ø, samt styrkelse af egen ø-identitet.

Birgitte Aubeck, Omø

De kriminelle invaderer de danske øer!

Bøger, film, lydbøger, spil – alt indenfor krimigenren til de mørke timer!

Køb over 500 kr. sendes portofrit over hele Danmark. Alt hvad du ser i vores e-butik har vi på lager og sender samme dag. Du kan endvidere bruge vores forum til at debattere med andre krimifans – se mere på: www.krimishoppen.dk

KRIMISHOPPEN.DK

„Man kan jo sætte sit liv lidt fri“

I løbet af foråret 2008 søsatte Merete Nielsen, Fejø, sin mikrovirksomhed „Italesat“. Og nej, det er ikke italiensk salat i en smart forkortelse, det er et firma, som handler med sprog – med at sætte i tale.

Firmaet har 5 forskellige produkter:

1. Storytelling og tekstproduktion (for eksempel at udarbejde tekstdelen til en hjemmeside)
2. Korrektur og kritisk læsning (det vil sige at rette stavfejl, men også at se på hvordan teksten fungerer i forhold til målgruppen – siger teksten det, som den skal og på en måde, som folk kan forstå og rent faktisk gider at læse)
3. Oversætte fra engelsk til dansk (for eksempel krimier)
4. Filosofiske debatoplæg, sproglig rådgivning og kurser (tankevækkende

indspark til virksomheder og kurser om sprog og formidling)

5. Transskribering (dvs. udskrift af lyd-optagelser).

For Merete fungerer det fint at arbejde hjemmefra. Sit sociale netværk har hun på øen, den faglige sparring får hun gennem konkolleger i cyberspace. Og kunderne, ja de kommer fra hele Danmark. Merete er overvældet over, hvor meget hun har fået at lave på superkort tid, hun har allerede entreret med underleveran-

dører til transskribering for at kunne klare efterspørgslen. Italesat arbejder altså også med jobskabelse! Læs mere på www.italosat.dk

Anne Moloney,

Småøernes Erhvervsudviklingscenter

Besøg Småøernes Erhvervsudviklingscenter på www.smaaoernes-erhverv.dk

En mikrovirksomhed på spring. Merete Rostrup Nielsen, Italesat, Fejø.

Tilskud til projekter på de 27 danske småøer

Småøernes Aktionsgruppe støtter projekter på de 27 danske småøer. Det gør vi via tilskud fra landdistriktsprogrammet og fiskeriudviklingsprogrammet.

Næste ansøgningsfrist er 15. februar 2009

Det er en god ide at kontakte vores koordinator for en drøftelse og gode råd, inden man skriver en ansøgning til os. Kontakt Morten Priesholm på tlf. 38 33 00 67 eller mail mp@aktionsgruppe.dk

Læs mere om vores tilskud på www.aktionsgruppe.dk

Højskole holder kursus om småøer

Småøernes Aktionsgruppe holdt i marts 2008 årsmøde på Vallekilde Højskole. Efter årsmødet opstod ideen om at holde et højskolekursus om liv, natur og kultur på småøerne. Nu er det en realitet: Fra 7. juni til 13. juni 2009 holder Vallekilde Højskole „Ude midt i havet: et sommerkursus om ø-liv, natur, kultur og gastronomi“. Programmet er delvis tilrettelagt i samarbejde med Småøernes Aktionsgruppe, og der er fokus på bl.a. naturoplevelser, lokale historier, øspecialiteter og iværksættere på småøerne. I løbet af ugen bliver der desuden dagsture til Sejerø og Nekselø. Målgruppen er „nysgerrige danskere, som vil opleve nye sider af Danmark, vil have en anderledes rejseoplevelse og sætter pris på gode fortællinger“. Det kan f.eks. være folk, som ellers tager på højskolernes traditionelle egns- og rejsekurser, men som vil prøve noget nyt. De typiske deltagere på Vallekildes korte sommerkurser er 50 og derover, de læser Politiken, og udover højskoleoplevelser interesserer de sig for „samfundsforhold, rejser, kulturoplevelser og natur“. Læs mere om kurset på www.vallekilde.dk.

mp

Ø-runde 2008

I november afholdt Sammenslutningen af Danske Småøer sit årlige repræsentantskabsmøde. En af traditionerne er, at hver enkelt ø fortæller ganske kort om siden sidst.

Hjarnø

Jørgen Overgaard fortalte, at et forestående salg af Kempler-instituttets kursus-ejendom på Hjarnø har været genstand for en del debat. „Det skabte en del røre, da det forlød, at det skulle bruges som behandlingshjem for unge kvindelige misbrugere. Man frygtede, at 17 misbrugere på så lille en ø ville komme til at sætte sit præg. Senest har der været tale om, at kursusstedet skulle overtages af en tyrkisk efterskole, hvilket der var mere opbakning til, men det er stadig uvist, hvad det ender med.

Lokalrådene i Snaptun, Glud og Hjarnø har sat sig sammen og har ansøgt kommunen om at komme i betragtning som fokusområde. Det kom der en flot ansøgning ud af, som er imødekommet af kommunen. Så nu skal der laves en udviklingsplan, hvor der skal udvikles strategier indenfor turisme, ældreboliger, kultur- og foreningsliv, erhverv, og bosætning. Der forventes ingen reduktioner i færge-service, og ingen væsentlige takststigninger“.

Fur

Jesper Schrøder glædede sig over, at arbejdet med Fur Ø-arena har båret frugt. „De sidste penge til projektet er fundet, og arenaen, vil indeholde faciliteter til minigolf, petanque, skatere og boldspil. Og projektet forventes afsluttet til sommer. Den gamle molér-mole er nu så vakkelvorn, at den er lukket. Den kan ikke længere klare den tunge trafik til molér-industrien. Det belaster nu færgen, og pendlere kan opleve dage, hvor det er svært at komme med færgen. Det vil koste ml. fem og ti mio. kr. at renovere molen. Og vi skal i det hele taget i gang med en lokalplan for havnen. Lystbådehavnen er ved at være for trang. Den er også eftertragtet som hjemhavn for fastlandssejlere. Vi vil også gerne have cafeer og butikker på havnen og få skabt et levende havnemiljø. Har brug for endnu en færge på trods af, at færgen kun er 11 år. Den slides hurtigt og der er masser af trafik. Vi gør en indsats for at få unge øboere aktive i ø-foreningerne, facebook har vist sig som et godt redskab til at få de unge i tale“.

Femø

Inge-Lise Bidsted fortalte om den udviklingsplan som Askø, Femø og Fejø er i fuld gang med at lægge sidste hånd på. „Ambitionen er at sikre de tre øer som blomstrende helårssamfund. Arbejdet med udviklingsplanen har givet mange gode sidegevinster, såsom udvekslingsbesøg, en fælles blog, og spændende borgermøder. Vi har fundet ud af, vi både er forskellige, men også har meget til fælles. På Femø ser vi otiumsamtalder som vores chance. Vores færge har alt for tit måtte sejle efter nødplan, bl.a. fordi der har været mandskabsmangel. Vi har fået møder med kommunen for at få indflydelse på driften af færgerne. Er blevet lovet, at hvis olieprisen falder, så falder taksterne også. Og så drømmer vi om en fælles afløser-færge til Smålandshavets øer. Og så har vi haft Folketingets Ø-kontaktudvalg på besøg, hvor især færge og nærdemokrati var på dagsordenen. Vi havde en ivrig og god meningsudveksling. På et tidspunkt frygtede vi, at regionen ville spare lægestillingerne på Femø og Fejø væk, hvilket ville være katastrofe for Femø, når vi også satser på otiumsamtalder. Så vi lavede en underskriftindsamling og sendte hørings-svar. Og de planer er tilsyneladende gået i sig selv. Endelig har vi været til møde med borgmester og kommunaldirektør, og vi er blevet lovet et ø-udvalg“.

Endelave

Lars Møller fortalte om Endelaves nye, store havn, som har betydet mange flere anløb af lystsejlere. „Små hundrede pladser er havnen udvidet med. Desværre mangler havnen endnu en servicebygning. Turisterhvervet har ligget lidt underdrejet, bl.a. er kroen lukket. Men vi har så til gengæld haft mange velbesøgte musikarrangementer. Vi har haft en tilflytning, som vi ikke er så glade for, nemlig opholdsstedet „Herkules“, som har sat sit præg på øen. Vores skole har fået en ny entusiastisk daglig leder, der har som erklæret mål, at Endelave skole skal være landets bedste. Og eleverne er da tilsyneladende heller ikke kedede af at være der. Mens elever i resten af kommunen har et fravær på 9-16 dage årligt, så har en gennemsnitlig elev på Endelave kun et fravær på 0,4 dag årligt. Vi har en velfungerende

hjemmepleje, men vores læge er gået på pension. Der har ikke været ansøgere til den ledige stilling, så foreløbig har vi en vikar. Færgen er lagt ind under kommunen, og på nogle områder er det fornuftigt nok. Det er dog ikke så godt, at man overvejer at skære den ugentlige sejlads til Horsens bort“.

Egholm

Henrik Mørch glædede sig over, at Egholm stadig er en ø. „Men der er stadig kræfter, der arbejder for at øen skal være bropille ved en 3. Limfjordsforbindelse. Vi går og venter på, at Hjarnø skal have ny færge, så vi kan få deres gamle. Den vil passe fint til vores behov. Vi har fået et nyt ungt kro-par med masse gode idéer til nye arrangementer, bla. Mortens aften, irsk aften, frokost-jazz, og fri-

luftsgudtjeneste. Så har vi fået blåt flag, altså et bevis for rent badevand, det er vi meget stolte af. Der har været et lokalt slagsmål med en landmand, der har inddraget fælles jord til egen brug. Det har vi været en tur i Byretten med, hvor vi fik medhold i alle punkter. Sagen er dog anket til Landsretten, men det tager vi roligt, da Byrettens afgørelse var så klar. Årets højdepunkt var en tur til Fur med Holger Lundgaard som guide. Vi er vel en af de eneste øer, der slet ikke har en havn, men kun et færgeleje. Så vi arbejder på at etablere en anløbsbro“.

Drejø

Mimi Jespersen fortalte, at Drejøs færge er meget driftssikker, men med 11 år på bagen er den også relativ ny. „Men når den skal til sit årlige eftersyn på værft, så

afløses den af en veteranbåd, der normalt sejler med turister på Svendborgsund. Færgetaksterne er rimelige. Der er ikke meget erhverv på øen. Vi har kun et landbrug tilbage og en kombineret købmand og kro. Region Syddanmark har uddannet os i brug af hjertestarter, og der er lavet en lokal akutgruppe, som bliver tilkaldt i tilfælde af 112. På trods af, at vi er en befolkning godt oppe i årene, så er der ingen muligheder for hjemmehjælp. Det skal vi selv finde ud af! Kommunen betaler dog for timerne, men vi skal selv finde en på øen, der vil tage tjansen.

Trods lille befolkning, så har vi et meget rigt foreningsliv. Vi arbejder stadig på etablering af et refugie“.

Baagø

Solvej Hansen fortalte, at man har haft mange problemer med den gamle færge til Baagø. „Den var tit på værft, men nu har den fået nye motorer og kan igen. Der har været en lille stigning i taksterne. Så er vi rigtig glade for, at kommunen har bevilget 9,5 mio. kr. til reparation og udvidelse af havnen. Det har været hårdt tiltrængt. Men så mangler vi også en tidssvarende velfærdsbygning, og gerne en som både kan rumme bad og toiletter, men også kiosk og havnekontor. Kommunen mener, at vi selv skal finde pengene til de faciliteter. Vi har etableret 'Hestestalden', et lille madpakkested, hvor der er mulighed for ly og for at trække en kop kaffe eller sodavand. Skov- og Naturstyrelsen har været ovre for at se på vor gamle mose, delvist dyrket land, med henblik på at evt. genetablere den som et attraktivt naturområde“.

Bjørnø

Eva Terkelsen fortalte om en befolkning på Bjørnø, der bliver ældre. „Vi har mange aktiviteter, såsom pileflet, vinavl, fællesspisninger, fælles markedsdag med de andre øer og mange gæster på Øhavets dag. Der er en lejebolig ledig på øen, som vi håber en børnefamilie vil lade sig friste af. Og vi håber snart at kunne tage fat på byggeri af vores nybeboerhus. Vi har indgået en fornuftig aftale mellem kommune og vores eget færageselskab. Vi har endda kunnet udvide vores fartplan. Så vi nu har en senere afgang, og tre aftenture. Og har aftalt med kommunen, at hvis der er ekstraordinære prisstigninger på brændstof til færgen, så dækker de mærudgiften“.

Birkholm

Johannes Balslev fortalte om en ø med minimale problemer, i hvert fald uden ungdomskriminalitet, som Johannes

sagde med et glimt i øjet. „De 3.000 kr. som Birkholm modtog i præmie for konkurrencen, som Beredskabsforbundet udskrev, har vi brugt til en badstue til turisterne, så de kan gå rene rundt. Der har været et stærkt ønske om mulighed for bad. Også ønsker om hotspot og grillplads, så det vil vi se på. Vi vil gerne gøre det godt for turisterne. Det skaber goodwill, men føler også, at turisterne udgør et vist pres og prægning af ø-samfundet. Et dilemma, hvor det er spørgsmålet, hvor meget vi skal give af os selv for at give dem en god oplevelse. Ligesom det er spørgsmålet om, hvor stort et turismepres den sårbare natur kan magte. Vi har en god opslutning om fælles arbejder. Digerne er jo vigtige for Birkholm, og de skal fremtidssikres. At vi ikke har et aktivt landbrug på øen gør, at øen truer med at springe i skov. Men vi slår for egne penge, så fuglelivet kan trives. Vi mangler kreaturer til afgræsning. Har gennemført vedtægtsændringer, så ø-repræsentanter i kommunens ø-udvalg automatisk sidder i beboerforeningens bestyrelse. En skrabet færgeløsning med høje takster, sejlafstanden taget i betragtning“.

Avernakø

Tom Andreasen fortalte om byrådets besøg på Avernakø. „Der var et fint fremmøde og de besøgte købmand, gårdbutikker, Munkegården (et børnehjem), og hjemmearbejdspladser. Vi håber meget, at en ubesat hjemmesygeplejerske-stilling bliver bevaret. Der er et pres på øens sosu-assistent, det opleves som et kommunalt pres for, at de gamle skal flytte fra øen, når de trænger til en hjælpende hånd. Der er ikke hjemmepleje efter kl. 15 på hverdage, og ikke i weekender. Vi afholder Åben ø-dag i forbindelse med Grundlovsdag. Det trækker 100-120 besøgende, og forhåbentlig frister vi potentielle tilflyttere. Kunsthallen har haft en udstilling med kunst fra skolebørn på andre øer, og den udstilling har været fint besøgt. Vi afholder også fællesspisning, og det plejer at trække 80-100 mennesker. Overskuddet går til kulturelle aktiviteter. Vi har bl.a. haft et cirkus på besøg. Vi fik en købmand 1. januar, han har nu sagt op, men en ny skulle være klar til at overtage den 1. december. Og så har vi tradition for at afholde julemarked med Lyø og Bjørnø. En af de negative historier er, at beboerne på Korshavn er blevet tvunget til lukke deres brønde. En tilslutning til Avernakø Vandværk vil koste ca. 120.000 kr. pr. husstand. Til kommunens irritation, så vil beboerne på Korshavn hellere have renoveret deres brønde“.

Fortsættes på side 8

Fortsat fra side 7

Anholt

Kurt Danielsen fortalte bl.a. om besparelserne på færgen „Færgen skal spare 300.000 om året. Det gøres ved at forlænge sejltiden med 15 minutter på strækningen fra Anholt til Grenå. For der er ofte modvind og modstrøm, så ved at sætte farten, kan der spares mange penge. Oprindeligt skulle der spares 500.000 kr., men der blev fundet en besparelse ved at skifte brændselselskab. Der er ikke sket noget for at kystsikre vejen mellem havnen og byen. Vejen er i akut fare for at blive skyllet bort. En forundersøgelse til et kystsikringsprojekt koster 40.000 kr. Det vil vi på øen finde penge til. Vi vil meget gerne have etableret et handicap-toilet på øen, men kommunen vil ikke være med til at finansiere det. Vores skole med 17-18 elever er godt kørende, og børnehaven, der ligger sammen med skolen, har det også fint“.

Agersø

Jytte Bjergvang og Jørn Herkild repræsenterede Agersø, og de fortalte bl.a. om deres købmandssituation: „Efter købmanden på Agersø gik konkurs, så gik øens foreninger sammen for at løse situationen. Agersø Beboerforening har sammen med Agersø Fiskeriforening, Fonden for

lystbådehavnen, og to grundejerforeninger for øens sommerhusområder dannet en butikforening, og har erhvervet købmandsejendommen på tvangsauktion. Der har været en enestående stemning og sammenhold omkring erhvervelsen. Næste skridt bliver at finde en forpagter. Vi har afholdt ø-marked på Stignæs i et forfærdeligt uvejr, hvor der trods alt kom 60-70 besøgende. Da vi fejrede mølledag, røg den ene vinge af Agersø mølle. Heldigvis har kommunen lovet at spytte i kassen til en reparation. Vi har fået en ny præst, som vi deler med Omø. Og der er bygget 12 grunde til nye boliger. Vi har været med Vestsjællands Færgeselskab i København for at promovere de sjællandske øer. Vi frygter for vores færge-service. Frygter, at man pga. den dårlige økonomi må ind og skære i fartplanen“.

Tunø

Knud Madsen fortalte fra den østjyske ø, Tunø. „Nu har vi fem elever på Tunø skole, fire førskolebørn, og to børn i vente, så skolens fremtid ser pludselig lidt lysere ud. Vi har en meget aktiv guide på øen, som arrangerer pakkture til Tunø. Det har betydet, at der er blevet lagt flere penge på færgen og hos øens spisesteder og handlende. Jeg tror hun har haft 1.200 deltagere i alt på de ture. Og vi vil sam-

men med kajakforening bygge shelters til de mange kajakfolk, der sejler hertil om sommeren. Vores færge er lillebror i fht. Samsølinien, der anløber samme havn som vores på fastlandet. Og bustransporten er nu kun tilrettet Samsø-færgen, så det har betydet længere ventetid for tunboere på at kunne komme videre med bus. Og det er jo ikke alle øboere fra en bilfri ø, der har bil. Men det regionale trafikelskab er ikke lydøre for vores behov. Færgen har stadig få færgeafgange. Prismæssigt er turen meget dyr, og 15% prisstigninger på fragt er især et problem for grøntsagsavlere og købmanden. Vi har desværre en skidt dialog mellem kommune og ø. Vil gerne have bygget nogle få helårshuse på trods af fredning. Og ligesom vi gerne vil have sygeplejerske-stillingen opnormeret til fuld tid. Vi skriver til region og folketing, når dialog med kommunen er umulig“.

Strynø

Anitta Reher fra sydfynske Strynø. „Vores havnebyggeri er gået i gang, selvom finansieringen, da de startede, ikke var helt på plads. Og havnen er forhåbentlig færdig til sæsonen. Det venter vi os meget af, vi har virkelig kunnet mærke, at havnen har været spærret af. Færgens serviceniveau har ikke ændret sig væsentligt, men der har været en markant takststigning, der især har ramt pendlere med biler og øens erhverv. Vi har en gammel trofast færge, men som nok ikke bliver ved i en uendelighed. Skolen går godt, med fire nye elever er skolen oppe på 17 elever i alt. Og hvis antallet af førskolebørn holder, så bliver der 22 børn næste skoleår. Strynø skole er en del af Rudkøbing Skole, og vi håber på et godt samarbejde med den nye leder derovre. Vores præst, som også er provst, går på pension fra april. Heldigvis tyder det på, at Fyns Stift vil bevare stillingen på øen. Der kommer tre nye medlemmer i menighedsrådet, hvoraf den yngste er 30 år, så der er tale om et generationsskifte. Vores købmand lukkede i eftersommeren, men det tyder på, at den kan genåbnes inden længe. Trist med en ø uden købmand“.

Sejerø

Lone Nielsen fortæller fra Sejerø. „Vi afholder en masse arrangementer. Markeder, guidede ture, hestevognskørsel, udstillinger, sang og musik. Og så har der været afviklet en fortællefestival. Og i år var vi værter for Ølympiaden, som kunne fejre 25 års jubilæum. Og Ølympiaden er altid en fornøjelse med en masse glade mennesker. Og i år havde Ø-sammenslutningen doneret en van-

Færgefolk til jubilæum

Da Småøernes Færgeselskaber afholdt det årlige seminar og generalforsamling den 12.-13. november på Hotel Nyborg Strand, var det også en slags jubilæum. Det er nemlig nu 20 år siden en række overfartsledere/chefskippere mødtes til et seminar på Femø. Det var anden gang, at ø-sammenslutningen afholdt seminar for øernes færgefolk. Og det gik, som det sædvanligvis går i vort fædreland, når man samles om samme interesse. Man bliver enige om at stifte en forening. Foreningen bestod fra starten, naturligt nok, af færgeselskaberne, der besejler småøerne. Det viste sig dog hurtigt, at der var en række andre små færgeselskaber, som der var et interessefællesskab med, og en del af dem blev også medlem af foreningen. I dag er 36 færgeselskaber medlem. Bestyrelsens sammensætning består af 3 færgefolk, en fra redersiden og en observatør fra ø-sammenslutningen. Foreningens første formand var Viggo Møller fra Fejøfærgen, senere blev det Ove Jensen fra Bågefærgen og nu sidder Søren Adersen fra Venøfærgen i formandsstolen. Foreningens formål har været at udveksle erfaringer; at være forhandlingspartner overfor Søfartsstyrelsen og anden offentlig myndighed, og at tage initiativer til fælles gavn. Eksempler på det sidste har f. eks. været udarbejdelse af fælles sikkerhedsmanual, organisering af fællesindkøb og fælles forsikring. I de senere år har bestyrelsen brugt en del tid på rekruttering af mandskab. Der er produceret flyers, som fortæller om livet som færgemand på de små færgeselskaber, og der er oprettet en jobportal. I anledning af de 20 års jubilæum, så var ægtefællerne inviteret med til seminaret. De slap dog for alt det kedelige. Medens mændene opmærksomt lyttede til seriøse foredrag og holdt generalforsamling, tog det smukke køn med bus til Odense for at lufte dankortet. De vendte, lidt fattigere, men glade tilbage og berigede os med deres deltagelse i en hyggelig festaften, som bestod af god mad, underholdning, musik og dans.

Henry Larsen

drepokal, som blev givet til deltagere, der havde ydet en særlig positiv indsats. Der var planer om at nedlægge køkkenet i vores plejehjem, og lade beboere få varme-mad fra fastlandet. Men de planer er heldigvis blevet forhindret. Vores kro er sat til salg og vi håber, at den bliver solgt til nye driftige folk. Ligesom de andre sjællandske øer, så var vi med til arrangementet med Vestsjællands Færgeselskab i København. Vi frygter for vores færgereservice. Hvis ikke færgeselskabet får en økonomisk saltvandsindsprøjtning, så kan der blive skåret i sejlplanen. Og det på trods af, at der i år allerede er gennemført takststigninger på 15 %. Beboerantallet på Sejerø er svagt vigende“.

Orø

Jens Johan Dahlkild fortalte fra Orø i Holbæk Fjord. „Beboerforeningens blad, Orø-Nyt, er flittigt læst og bliver nu delt ud af Post Danmark, hvor det før blev omdelt af bestyrelsen. Der er flere projekter i gang på Orø. Brugsen skal flyttes og udvides. Ligesom der er gang i projekter indenfor kajak og turisme. 'Hestebedsgård', en gammel næsten uberørt landejendom, har fået midler til at bevare bygningen og indrette museum. Vi har også ø-markeder hver lørdag i juli og august, og i år var beboerforeningens sommerfest begunstiget af godt vejr, god mad og fin musik. Og Lokalforums afholdelse af Orø-dagen var en stor succes, masser af besøgende på gallerier, gård-butikker, museer, mv. Håbet med dagen, hvor der er gratis færgetransport, er, at nogle familier skulle blive fristet til et ø-liv. Og med hensyn til færger, så er vi jo nok en 'luksus-ø', da vi jo har to forbindelser, færgen til Holbæk og kabel-færgen til Hammer Bakke. Og færgetaksterne holder sig i ro“.

Omø

Jørgen Rasmussen fortalte fra Omø i det sydsjællandske. „Vi er ca. 175 beboere, og det er vist mest efterlønnere der er flyttet til på det seneste. På Omø har vi en helt ny færge, men der er desværre tit bøvl med færgens elektronik. Og deler vi de samme bekymringer som de andre sjællandske øer, at færgeselskabets skrøbelige økonomi kan medføre serviceforringelser. Der er på Omø dannet et digelaug, som vil etablere nye diger. Kommunen har afsat 1,5 mio. kr. til formålet, 25% af det samlede budget. Vores nye sygeplejerske er flyttet igen, der er tilsyneladende lidt uoverensstemmelser mellem forventningerne fra øboernes side, hvad en sygeplejerske skal kunne, og hvad stillingen indeholder. Vores købmand har fejret 100

års jubilæum med en stor fest, men det er stadig en kunst at få forretningen til at hænge sammen. Så har vi et lille lokalt slagsmål om ulovligt udsat dåvildt. Der er ikke lovlig hjemmel til bare at bortskyde dem. Den sag deler øen i to“.

Nekselø

Roar Slots fortæller fra den fredede, sjællandske ø. „Vi er 22 beboere, hvor 4 er skolebørn, der tager færgen til fastlandet, men der er også en ny på vej. Og så er vi stolte af, at vi vandt 5.000 kr. i Beredskabsforbundets konkurrence. De penge lusede godt i beboerforeningens slunkne kasse. Vi har fået et nyt flot brandudstyr, som vi har skullet lære at bruge. Det er en tiltrængt fornyelse i fht. det efterhånden forældede udstyr vi havde arvet fra Sejerø. Og så har kommunen sørget for at reparere vores bølgebryder i havnen, det er vi glade for. Kommunen skal holde stierne på øen ved lige, det går en mand og sørger for. Har villet bygge kombineret maskinhus og løsdriftsstald, men selvom det skal kunne lade sig gøre at dyrke jorden på trods af fredning, så får jeg afslag, fordi det skæmmes udsigten“.

Mandø

Ingeborg Jørgensen fortæller fra Vadehavsøen, der som den eneste af vores øer ikke har nogen færge. „Det har været en god sommer. Vi har nok haft ca. 80.000 turister, måske en effekt af Dronningens besøg på øen. Antallet af

fastboende på øen falder, mens antallet af vildgæs stiger. Og det går hårdt udover landmændenes marker, hvor gæssene søger føde. Landmændene får desværre ingen kompensation for deres tab. På Mandø får vi besøg af lægen en gang om ugen. At vi bliver færre på øen betyder, at det bliver stadig sværere at skaffe arbejdskraft til turismevirksomhederne“.

Lyø

Elise Hansen fra den sydfynske ø, Lyø. „Vi har mistet tre beboere. Vores ældste er nu 96 år, men vi har også en lille ny på vej. Boligerne, som er blevet ledige, er gået til familie, et konsortium og den sidste er en fredet slægtsgård som er sat til salg. Vores skole har pt. 4 elever, og den er planlagt lukket fra næste skoleår. Vi håber, at skolelederens hus fremover vil kunne bruges som indslusningsbolig. Vi har efterhånden et godt guidekorps på øen, og kombineret med hestevognskørsel, så har vi noget at byde på. Og der er nye konferencefaciliteter og ferielejligheder. Vi har haft besøg af kommunalbestyrelsen, som var mødt frem i flot antal. De fik en tur rundt på øen og vi havde lejlighed til at diskutere bl.a. skole, sundhedsklinik, beboelse, og service for pendlere. Vores færge sejler, når den altså ikke er i stykker. Den trænger til udskiftning“.

✱

Små indrømmelser fra Post Danmark

Sammen med Landsbyerne i Danmark har Sammenslutningen af Danske Småøer været til møder med Post Danmark. Helst så vi jo, at man indførte de „gode, gamle dage“, dvs. som servicen var i 2007, hvor man stadig kunne betale regninger og købe porto hos landpostbudet. Men der var Post Danmark ikke til at rokke. Dog vil man lade kuvertordningen til betaling af regninger, samt muligheden for at bestille porto pr. telefon, fortsætte på ubestemt tid. Det var ellers meningen, at de overgangsordninger skulle ophøre med udgangen af 2008. Med hensyn til muligheden for at få omdelt adresseløse i oplag på under 3.000, så har Post Danmark meget overraskende valgt at indføre en særordning for de små øer. Så det vil være muligt at få omdelt beboerblade og andre slags adresseløse på øerne. Dog vil de skulle sendes til et centralt postdistributionscenter i god tid, så spørgsmålet er, hvor brugt ordningen vil blive. Man kan læse mere om ordningen på www.postdanmark.dk. Hvis man ikke kan finde den, det kan være lidt svært, så ring eller mail til undertegnede. Et tredje tema ved møderne, var de små erhverv. Der har Post Danmark oprettet et særligt team til at rådgive om brugen af Post Danmarks produkter og services. De kan kontaktes på telefonnummer 70 10 01 15. Man har også mulighed for at klikke sig ind på www.postdanmark.dk/mindreerhverv, hvor der er inspiration at hente, som mindre erhvervskunde.

Claus Jensen

På øhop i den finske skærgård

– Et vikingecenter, en vækstorienteret lokalbutik og et ambitiøst byggeprojekt på en fraflytningsramt ø

Når man færdes i den finske skærgård, får man virkelig fornemmelsen af et ørige. De største og nærmeste øer er forbundet til fastlandet med broer. Men skal man længere ud i skærgården, så må man med en eller flere færger for at nå frem. Og det er ikke en færgerute trukket efter en snor eller udstukket efter en kompasretning. Færgerne snor sig ind mellem små og store øer, nogle er beboede, andre er øde eller forladte. Ved rejsens begyndelse ser man ikke det åbne hav; horisonten er lukket af de skovklædte øer. Først efter et par færgeture og en rejse på 1½ time, når man ud, hvor havet og fyrtårnene dukker op.

Privatejet oplevelsespark på skærgårdsø

I september fik jeg mulighed for at besøge en håndfuld af disse finske skærgårdsøer.

Anledningen var årsmødet i den europæiske ø-organisation ESIN, hvor jeg deltog som repræsentant for Småøernes Aktionsgruppe. I denne lille rejseskildring vil jeg omtale nogle af de besøg, vi havde hos virksomheder, foreninger og projekter i skærgården. Øen Rosala når man efter to færgeture på henholdsvis 8 minutter og 40 minutter. Mellem de to færger har man passeret øen Falkön – en køretur på ca. 10 minutter. Her på Rosala besøgte vi det lokale vikingecenter, som er en privatejet mini-oplevelsespark.

12.000 gæster om året

Centeret er bygget op omkring en kopi af en lille vikingelandsby og besøges hvert år af ca. 12.000 gæster. Kunderne er turister (ofte i større grupper), skoleklasser og virksomheder. En del af indtægterne kommer fra mere eventprægede arrangementer, hvor virksomheder eller andre grupper er på centeret f.eks. et døgn og får diverse „vikingoplevelser“. Rosala Vikinga Centrum har fire fastansatte og dertil 4-6 sæsonan-

satte om sommeren. Centeret er etableret af øens entreprenør og hans familie. Det begyndte som en hobby og en privat interesse for vikingetiden. Og har derfra udviklet sig til en privatejet virksomhed med stor betydning for lokalområdet.

Lokalbutik med vokseværk

På Rosala besøgte vi også den lokale butik, som de seneste år har haft vokseværk. I dag er den et aktieselskab med mange aktiviteter:

- egen import og engrossalg af bl.a. delikatesser fra Frankrig og Italien
- engrossalg til mindre butikker i skærgården
- en turistbod (med kunsthåndværk m.m.) ved havnen
- drift af cafeteriet på den lokale færge.

På den måde er butikken blevet et vigtigt aktiv og en større arbejdsplads på Rosala, som har ca. 100 indbyggere, og som er forbundet (ved bro) med den nærliggende ø Hitis med også ca. 100 indbyggere.

Byggeprojekt på ø med 6-7 indbyggere

Fra Rosala tog vi en passagerbåd videre til Vänö i den yderste skærgård. Her bor kun 6-7 fastboende. Men derudover har en stor kreds af mennesker tilknytning til øen via familie, sommerhuse o.l. I alt ca. 70 mennesker er medlem af foreningen Vänös Venner, som bl.a. har fået indrettet et flot forsamlingshus i en tidligere (og bevaringsværdig) lade og har skaffet midler til ungdomsprojekter på øen. Beboere og tidligere beboere på Vänö har desuden dannet et selskab (Vänö Alstegen Oy – et aktieselskab), som har til formål at bygge og udleje boliger og værksteder på øen. De har projekteret et byggeri med 4-5 boliger og en bygning med plads til kontorlokaler og mindre værksteder for erhvervsdrivende. Lige nu er de ved at skaffe midler til de første boliger. Vänö Alstegen Oy sælger aktier til folk, der gerne vil støtte en udvikling på øen. Men de forsøger også at skaffe penge fra fonde o.l. Et par lokale virksomheder sælger desuden produkter til fordel for projektet. Produkterne sælges til

en høj pris (100-200 pct. over normal pris) og hele indtægten går til projektet.

Markedsorientering og sammenhold

Dette var nogle af indtrykkene fra den finske skærgård. Kan erfaringerne derfra så bruges herhjemme? Ja, om ikke andet så sætter besøgene på Rosala fokus på, at ø-virksomheder godt kan vokse og få positiv betydning for beskæftigelsen og økonomien i lokalsamfundet, hvis de drives professionelt og markedsorienteret. Ja, selv en lokal ø-butik kan få vokseværk og gå ind i nye forretningsområder for at skabe grundlaget for en sund forretning.

Når det gælder erfaringer og inspiration, så er Vänös Venner et godt eksempel på, hvordan man på en ø med bare 6-7 beboere kan stå sammen om nye initiativer, som (måske) kan sikre et helårssamfund også i fremtiden.

Morten
Priesholm, koordinator

Succes med projekter og fundraising

– Et projektkursus

På Fyn – i Thaisen Hus. Fredag den 30. januar - Søndag den 1. februar 2009

Kom videre med ø-projekterne. Og få bl.a. svar på:

- Hvad kræves af et godt projekt?
- Hvor findes pengene?
- Hvordan udformes og præsenteres den gode ansøgning?
- Hvordan udarbejdes budget og finansieringsplan?

Med dette kursus vil vi hjælpe nogle af de ideer, som lige nu bliver født på øerne – målet er at øge chancerne for, at ø-projekterne får støtte fra diverse fonde, puljer og støtteordninger.

På kurset får du direkte vejledning om dit eget projekt. Og bagefter får du tilbud om opfølgende vejledning og nyhedsmails om fundraising.

Kurset vil være målrettet det almennyttige foreningsliv og ildsjælene på øerne: Beboer- og borgerforeninger, uformelle initiativgrupper, arbejdsgrupper, andre foreninger m.fl.

På kursus vil du blive introduceret til nogle af de muligheder, der er for at få tilskud til ekstraordinære tiltag, projekter og indsatser. Du vil få konkrete ideer til formulering og præsentation af din ansøgning, opstilling af budget og finansieringsplan samt øvrige brugbare tips.

Som underviser og kursusleder har vi fået Lotte Jensen, som er professionel fundraiser i firmaet Up Front Europe (www.upfronteuropa.dk). Lotte har bred erfaring indenfor f.eks. landdistriktsudvikling, turismeudvikling, uddannelsesområdet, fritid og kultur.

Flere oplysninger hos Morten Priesholm på tlf. 38 33 00 67 og på www.aktionsgruppe.dk/projektkursus

Pris

For medlemmer af Småøernes Aktionsgruppe er prisen 600 kr inkl. overnatning og forplejning. Ikke-medlemmer skal betale 800 kr. Medlemskab af foreningen er gratis. Indmeldelse i foreningen kan ske samtidig med tilmelding til seminaret.

Prisen er inkl.

- kursusmateriale
- direkte vejledning om dit projekt (på kurset)
- tilbud om opfølgende vejledning efter kurset
- 4 måneders gratis medlemskab af www.upfrontnet.dk (nyhedsmails m.m.)

Tilmeldingen

Tilmelding senest den 7. januar 2009 til Bodil Nyborg på tlf. 62 51 39 93 eller bn@danske-smaaoer.dk.

Vi registrerer først tilmeldingen, når kursusgebyret er betalt på (reg. nr.) 9100 (konto nr.) 45 01 77 02 94.

En kort beskrivelse af projektideen skal sendes til Morten Priesholm senest den 7. januar på mail mp@aktionsgruppe.dk Småøernes Aktionsgruppe forbeholder sig ret til at vurdere de indsendte projekt ideer – og på den baggrund prioritere, hvem der kan deltage i kurset. Bemærk, at vi kun har plads til et begrænset antal deltagere på seminaret.

Seminaret er støttet af EU og Velfærdsministeriet

Folketingsmedlemmers besøg i Smålandshavet

I september var Folketingets Ø-kontaktudvalg på besøg på Smålandshavets øer, Askø, Femø og Fejø. Det var dog et noget decimeret udvalg, der deltog i turen, men Preben Rudiengaard (V), formand for udvalget, og Henrik Brodersen (DF) havde taget turen til sydhavsøerne, mens det lokale folketingsmedlem for SF, Flemming Bonne, stødte til selskabet ved besøget på Fejø. Fra Lolland kommunes teknik og miljøudvalg deltog Flemming Møller (V), hvilket skulle vise sig både at være hyggeligt og relevant.

Mødet fandt sted i nogle flotte efterårsdage midt i frugtsæsonen. På Askø fik gæsterne både set æbleplantager og en nyanlagt vinmark. Og fik syn for sagen, hvad angår digeproblematik, hvor især anneksøen, Lilleø, er stærkt afhængig af velfungerende diger, de diger, der blev gennembrudt ved stormfloden for et par år siden. På Femø hørte gæsterne bl.a. om aktuelle projekter omkring havnen, og besøgte øens malkekvægsbonde. På Fejø var der et stramt program med besøg hos en af øens store frugtavlere, Laust Spandet Jensen, besøg på ældrecenteret og endelig smagsprøver i Kernegaardens gårdbutik.

Med små nuancer, så var det gennemgående tema for de tre ø-besøg,

Laust Spandet Jensen, frugtavlere på Fejø, fortæller midt i den travle høstsæson om sin Fejø-frugt, hvor supermarkedskæden Irma er den store kunde

færger og nærdemokrati. Frygten for nedskæringer i sejlplanerne, og de stigende takster, der især rammer erhvervene hårdt. Og som kan have en negativ effekt på bosætningen på øerne. Og nærdemokrati i form af kommunale ø-udvalg har længe været ønsket. Askø havde et sådant i Maribo, men det blev nedlagt i den ny Lolland kommune. Men Flemming Møller fra Lolland kommune lovede at tage hjem og arbejde for oprettelse af et ø-udvalg. Og efterfølgende er øerne blevet lovet

af kommunen, at man vil se positivt på oprettelsen af et udvalg.

Efter to gode dage i Smålandshavet, kunne deltagerne tage hjem med færger på hjernen og æbler i lommen.

Claus Jensen

Ø-POSTEN

Nyheder fra Sammenslutningen af Danske Småøer. ISSN-0105-4325.

Ø-Postens spalter er åbne for alle; artiklerne er ikke nødvendigvis udtryk for Sammenslutningen af Danske Småøers holdninger.

Indsendte artikler bedes ikke overstige 1500 anslag.

Redaktion: Sammenslutningens bestyrelse

Henry Larsen, Sejerø, ansv.h.	59 59 01 67
Dorthe Winther, Omø	58 19 91 80
Mimi Jespersen, Drejø	62 80 08 82
Jørgen Overgaard, Hjarnø	75 68 34 73
Anitta Reher, Strynø,	62 51 53 35
Paul Svennesen, Barsø,	74 61 82 87
Randi Klingenberg, Avernakø	62 61 80 68
Mogens Windeleff, Lyø	29 45 39 45
Redaktør: Claus Jensen	
Layout: Erik Steenstrup Dyhr	
Foto: Claus Jensen, Eva Widlund, Hanne T. Thaysen, Merete Rostrup Nielsen	

Ø-Posten udgives med tilskud fra Skov-og Naturstyrelsen.

Annoncer: 4,00 kr. pr. sp.mm.

Tryk: Svendborg Tryk. Oplag: 3000

Redaktionen afsluttet 10. december, 2008

Abonnement: 150 kr. pr. kalenderår.

Ø-Posten:

Sammenslutningen af Danske Småøer

Strynø Brovej 12, 5900 Rudkøbing

Tlf. 6251 3993 Fax. 6251 3996

E-mail: sekretariatet@danske-smaaoer.dk

Internet: www.danske-smaaoer.dk